

زمین سبز نباشد من ضرر می‌کنم با تو!

به بهانه روز درختکاری از راهکارهایی گفتیم

که با اجرای آن‌ها می‌توانیم شهروند سبز تری برای محیط‌زیست

اطراف و سیاره‌مان باشیم

اکرم انتصاری | روزنامه‌نگار

پرونده

همان‌طور که سیاره‌مان زمین همه چیز را برای زندگی ما آماده می‌کند، ما هم در سبزنگه داشتن آن سهم داریم. سیاره‌ای که داریم در آن زندگی می‌کنیم طی میلیون‌ها سال تغییراتی داشته‌است که در بخش زیادی از آن ردپای آدم‌ها و سبک زندگی‌شان دیده می‌شود. سالانه ۳ میلیارد اصله درخت برای تولید بسته‌بندی‌های کاغذی قطع می‌شوند. درخت‌ها شبانه برای بالا رفتن برج‌ها غیب می‌شوند و حیاط‌ها که گوشه امنی برای کاشت درخت‌ها بودند از زندگی ما حذف شده‌اند. این‌ها گوشه‌ای از آن چیزی است که دارد اطراف‌مان اتفاق می‌افتد. اگر کمی به دوروبر مان نگاه کنیم می‌بینیم که رفتار، سبک زندگی و سیاست‌های محیط‌زیستی ما برخلاف آن‌چه در برخی کشورهای جهان در حال اتفاق است، در اولویت نیست. برای مثال در مدارس سوئد کودکان در مدارس طبیعت یاد می‌گیرند چطور باید در طبیعت زندگی کنند و همه آموزش‌ها در فضای باز انجام می‌شود. در واقع می‌خواهند رفتارهای دوست‌دار محیط‌زیستی از کودکی ملکه ذهن فرزندان‌شان باشد. به این شیوه زندگی، سبک زندگی پایدار می‌گویند و افراد در آن باروش‌های مختلفی از تعمیر شیرآبی که چکه می‌کند و مصرف بهینه انرژی تا ریختن ته‌سیگار در خیابان، کاشت نهال‌های بومی، قرض گرفتن و قرض دادن کالا یا وسیله‌ای که دائم به آن نیاز ندارند، علاقه‌شان را به زمین پاک تر نشان می‌دهند. به مناسبت ۱۵ اسفند که روز درختکاری نام‌گذاری شده است، از راهکارهایی گفتیم که با آن‌ها زمین سبزتر است و تلاش مان تنها در حد روز درختکاری باقی نمی‌ماند.

کاشت نهال‌های بومی

مسئله: یکی از در درخت‌های محیط‌زیستی رشد گونه‌های مهاجم مانند سنبل آبی در تالاب‌انزلی و کاشت نهال‌های غیربومی در شهرهای مختلف کشور است که تهدیدی برای درختان قدیمی و بومی منطقه است. در واقع کاشت هر درختی در هر منطقه‌ای نمی‌تواند به سود محیط‌زیست باشد. در کاشت درخت موقعیت جغرافیایی، آب‌وهوا، میزان بارش‌ها و هزارویک چیز دیگر مهم است و باید به آن توجه کرد.

راه‌حل: در روز درختکاری و دیگر روزهای سال باید حواس‌مان به کاشت نهال‌های بومی هر منطقه باشد. وقتی از یک موقعیت جغرافیایی و نهال بومی حرف می‌زنیم منظورمان یک تعداد مشخص درخت که در یک موقعیت جغرافیایی در حال زیست هستند نیست؛ چون درختان تنها عضو اکوسیستم منطقه نیستند. روابط موجودات زنده در یک اکوسیستم، بسیار پیچیده است. یک درخت شاید با یک گونه خاص از حشرات همزیستی داشته باشد و همین موضوع باعث حضور یک نوع پرند در منطقه شود که از همان حشره‌ها تغذیه می‌کند. این اتفاق در درازمدت درختان آن منطقه را به آشیان اکولوژیک آن پرند تبدیل می‌کند و در صورت حذف یا تغییر آن گونه، روابط زیستی موجودات زنده هم به هم می‌خورد. برای مثال کاشت درختان مفید برای انسان مثل سیب و انگور در منطقه‌ای که قبلاً پهنه توسکا بوده است یک ضرر به بزرگ به طبیعت است.

بازگشت چندبار مصرف‌ها

مسئله: نگاهی به سبد پیک‌نیک‌تان ببندازید، سری به کترینگ‌ها و کافی‌شاپ‌های بیرون‌بر بزنید و به جشن تولدها توجه کنید. پلاستیک‌ها و ظروف یک‌بار مصرف ما را محاصره کرده‌اند. بیشتر ظروف یک‌بار مصرف از پلاستیک، کاغذ و فوم پلی استایرن ساخته می‌شوند. تولید هر شات کاغذی قهوه حدود ۳۳ گرم دی‌اکسید کربن را به هوا اضافه می‌کند. همین‌طور تولید هر لیوان یک‌بار مصرف بین ۱۰ تا ۳۰ گرم دی‌اکسید کربن را به محیط‌زیست اضافه می‌کند. این نگرانی درباره لیوان و ظرف‌های کاغذی هم وجود دارد. یک مطالعه نشان می‌دهد این ظروف وقتی دور ریخته می‌شوند می‌توانند به اندازه پلاستیک، سمی باشند. طبق یک مطالعه، یک لیوان کاغذی حدود ۱۱۰ گرم دی‌اکسید کربن را به زندگی‌مان تحمیل می‌کند.

راه‌حل: یک شهروند سبز، ظروف چندبار مصرف و سبک مانند بامبو، ملامین و... را جایگزین ظروف یک‌بار مصرف می‌کند. سفره‌های چندبار مصرف را جایگزین سفره‌های یک‌بار مصرف می‌کند و سعی می‌کند همیشه در کیف خود یا محل کار یک قاشق و چنگال با ظرف و لیوان مخصوص بگذارد تا مجبور به استفاده از ظروف یک‌بار مصرف نشود. استفاده از این ظروف را در جشن و مهمانی‌ها کمی کند و اگر مجبور به استفاده از این ظروف شد به زیست‌تخریب‌بودن آن توجه دارد و زباله آن را تفکیک و بازیافت می‌کند.

تولید کمپوست خانگی یا خشکاله

مسئله: همه ما در خانه‌مان زباله‌هایی تولید می‌کنیم که می‌شود سرنوشت‌شان به سطل زباله ختم‌نشود. حدود سه چهارم پسماند کشور را پسماند تر تشکیل می‌دهد و هرچه این مقدار بیشتر باشد یعنی شیرابه و آسیب بیشتر به محیط‌زیست. زباله‌های تر همان‌طور که از اسمش پیداست می‌تواند تفاله قهوه، برگ چای، پوست مرکبات و پیاز و سبب مینی، پوسته تخم مرغ، باقی‌مانده خرزبه یا طالبی و... باشد.

راه‌حل: در خانه همه ما زباله‌های تر وجود دارد که برای تبدیل آن دو راه داریم؛ کمپوست یا

برگ بریزید و یک لایه در میان سطل را از مواد سبز و قهوه‌ای پر کنید. فرایند تولید کمپوست و کود خانگی بین ۴ تا ۶ ماه طول می‌کشد. کمپوست نهایی رنگی تیره دارد، ترد است و بویی شبیه بوی خاک می‌دهد. راه دیگر تهیه کمپوست خشکاله از پوست میوه و ساقه سبزی‌هاست. خشکاله را در یک فضای مناسب مانند حیاط یا تراس خشک کنید تا کپک و پشه به سراغ آن‌ها نرود. این خشکاله‌ها به عنوان خوراک دام و ماکیان استفاده می‌شود و هم می‌توانید آن‌ها را به دست کسانی بسپارید که دام دارند هم آن‌ها را به مراکز تحویل پسماند تحویل بدهید یا آن‌ها را بفروشید.

استفاده از کیسه‌های پارچه‌ای و توری

مسئله: بعد از هر بار خرید در فروشگاه‌ها، هاپیرمارکت‌ها، بقالی یا سبزی‌فروشی با چند کیسه پلاستیکی به خانه برمی‌گردید؟ این کیسه‌ها چه سرنوشتی دارند؟ اگر بخواهیم مقدار کیسه پلاستیکی هر خانواده را در ماه حساب کنیم چقدر می‌شود؟ بر اساس تحقیقات انجام شده در ایران سالانه بیش از ۳ میلیون تن پلاستیک تولید می‌شود و هر ایرانی روزانه به‌طور میانگین سه کیسه پلاستیکی استفاده می‌کند که متوسط عمر استفاده از هر کیسه، تنها ۱۲ دقیقه است. تجزیه هر کدام از این کیسه‌ها در طبیعت بین یک تا ۳۰۰ سال طول می‌کشد. این کیسه‌ها در طبیعت به وسیله باد جابه‌جا می‌شوند و منابع آبی را تهدید می‌کنند.

سبز بودن است. زباله‌های خشک و تر را از هم جدا کنید. زباله‌های الکترونیکی را جدا از دیگر زباله‌ها بگذارید و فراموش نکنید همه نوع کاغذ مانند پاکت، کارت تلفن یا کاغذهای بسته‌بندی قابل بازیافت هستند. تا می‌توانید از پشت و روی کاغذها استفاده کنید و بعد آن را زیست‌محیطی به یک چالش جدی در همه‌جای دنیا تبدیل شده است. شما در روز چه اندازه زباله تولید می‌کنید، چقدر به تفکیک اهمیت می‌دهید و اصلاً زباله‌هایتان را تفکیک می‌کنید؟

راه‌حل: تفکیک زباله در خانه و آموزش آن به همه اعضای خانواده یکی از واجبات شهروند

این چنینی سیاست‌های تشویقی یکی از مهم‌ترین دلایل اجرایی شدن آن است. در حال حاضر دفن زباله‌ها و محل مورد نیاز برای آن جدا از تولید شیرابه‌ها و آسیب‌های زیست‌محیطی به یک چالش جدی در همه‌جای دنیا تبدیل شده است. شما در روز چه اندازه زباله تولید می‌کنید، چقدر به تفکیک اهمیت می‌دهید و اصلاً زباله‌هایتان را تفکیک می‌کنید؟

راه‌حل: تفکیک زباله در خانه و آموزش آن به همه اعضای خانواده یکی از واجبات شهروند

در درخت‌های جشن‌های بادکنکی!

مسئله: کمتر جشنی پیدامی‌شود که در آن خبر از بادکنک نباشد. از جشن تولد، سالگرد ازدواج تا تعیین جنیست، فارغ‌التحصیلی و... در بسیاری از این جشن‌ها یا حتی تبلیغات تلویزیونی دسته‌بزرگی از بادکنک را در آسمان‌ها می‌کنند و این یکی از راه‌های آلودگی طبیعت است. حتی بادکنکی که در پارک برای کودکان می‌خرید و شاید آن را بعد از ترکیدن در پارک‌ها می‌کنید به طبیعت آسیب می‌زند. بادکنک‌ها به میکروپلاستیک تبدیل می‌شوند یا با همان شکل ابتدایی خود وارد کانال‌های آبی می‌شوند، مانع رشد گیاهان می‌شوند و حیوانات هم با خوردن یا بلعیدن آن‌ها مرگ را تجربه می‌کنند.

راه‌حل: می‌توانید تزیینات دیگری را جایگزین بادکنک کنید ولی اگر اصرار به استفاده از بادکنک‌ها دارید آن‌ها را در طبیعت رها نکنید؛ به خصوص بادکنک‌هایی که با گاز هلیوم پر می‌شوند. بیشتر بادکنک‌ها از جنس لاتکس و فویل هستند تجزیه‌ب‌بادکنک‌های لاتکس در طبیعت بین ۶ ماه تا ۴ سال طول می‌کشد. هر بادکنک را بعد از جشن می‌شود دوباره استفاده کرد. همچنین می‌شود بادکنک‌ها را بعد از، از دست دادن کاربرشان تفکیک کرد و به بازیافت تحویل داد.

مدیریت پسماند‌های غذایی

مسئله: شاید تا به حال تصاویر یا ویدئوهایی از بازار میوه یا فروشگاه‌های مواد غذایی خارج از کشور دیده‌باشید که در آن میوه‌ها را به صورت دانه‌ای یا هندوانه را به صورت قاچ‌شده می‌فروشند. در بعضی کشورها هم خریدهای خانه به اندازه روزانه یا در نهایت دوتا سه روز خریداری می‌شود. خریدهایی هیجانی و چند کیلویی، بخت انواع و اقسام غذا و دسر‌ها یا فاینگر فودها برای جشن و مهمانی‌ها که چند ساعت بعد به پسماند غذایی تبدیل می‌شود یکی از مسئله‌های پراهمیت و قابل توجه است.

راه‌حل: نگاهی به رژیم غذایی‌تان ببندازید و ببینید رژیم غذایی‌تان چقدر دوست‌دار محیط‌زیست است. استفاده از فست‌فودها و مواد غذایی که برای هر کدام‌شان یک بسته‌بندی خاص وجود دارد، در صورت بازیافت‌نشدن در دسر ساز است. روش پخت‌وپزتان را به مرور اصلاح کنید. وقتی قرار است مهمانی برگزار کنید به اندازه غذا تهیه کنید، غذاهای باقی‌مانده را به شکل درست مدیریت کنید، نان را به اندازه بخیرید و اضافه‌های آن را مدیریت کنید و از بردن باقی‌مانده غذای خود در رستوران به خانه خجالت نکشید. همچنین ریختن ته‌مانده غذا یا بخش اضافی غذا پای درخت برای استفاده از پرند یا حیوانات دیگر، یک مشکل دیگر به طبیعت اضافه می‌کند. همچنین این کار چرخه زندگی حیوانات را هم تغییر می‌دهد. یک سوم از کربن تولید شده (گازهای گلخانه‌ای) حاصل از تغذیه ما انسان‌ها از طریق خوراک‌های ناسالم ایجاد می‌شود. یعنی هم غذای ناسالم می‌خوریم و هم وارد دفاز نابودی طبیعت می‌شویم.